

„Jóllakott az Isten is”

Az egyház térnyerése az oktatásban

A REPUBLIKON INTÉZET ELEMZÉSE

2026. augusztus

Tizenhat éven keresztül önmagát keresztény-konzervatívként meghatározó kormánya volt Magyarországnak, és bár e kormány megkérdőjelezhető mértékben tartotta magát a keresztény etikához, kétségtelen, hogy a kormánypártok vallott filozófiája erősen befolyásolta a szakpolitikai döntéseket is. Több, megkérdőjelezhető állami-egyházi összefonódás fémjelezte a Fidesz-KDNP kormányzását, jó példa erre a miniszteri posztról püspöki székbe távozó Balogh Zoltán esete, aki a jelek szerint közhatalmi tisztségének elhagyása után évekkel is befolyásolni tudta a köztársasági elnök tevékenységét. Az alaptörvény is kimondja Magyarország keresztény mivoltát, a Szabadság-szoborra közben felkerült a kereszt, és több húsvéti mise vagy Istentisztelet keretében meghallgathatták egyes gyülekezetek, hova érdemes tenni az ikszet a választáson. Mindezek mellett mégis az oktatás terén bekövetkezett változások voltak a leglátványosabbak, számos iskola került egyházi fenntartóhoz, és számos engedményt kaptak ezek az iskolák az állami intézményekhez képest. A kormányváltás után a Magyar-kormány újra létrehozta az oktatási minisztériumot, és elterjedt a pletyka, miszerint Rubovszky Ritát, egy katolikus oktatáspolitikust szán oktatási miniszternek a Tisza, ami jelentős ellenállást váltott ki a szakmából. Végül Lannert Judit lett az oktatási miniszter, de itt marad velünk a kérdés: Mi lesz az oktatási intézmények fenntartásával? Mi lesz az egyházak szerepe az oktatásban az új Magyarországon? A Republikon új elemzésében számokkal alátámasztva mutatjuk be az elmúlt másfél évtized egyházasodási folyamatát az oktatásban.

EGYHÁZI OKTATÁS SZÁMOKBAN

Amikor a Fidesz-KDNP 2010-ben hatalomra jutott, a KSH adatai szerint 594 egyházi fenntartású oktatási intézmény működött Magyarországon, ami az oktatási intézmények 6 százalékának felelt meg. Ezzel összhangban az iskoláskorú diákok 6 százaléka járt egyházi iskolába. 2023-ra két és félszer ennyi egyházi iskola működött az országban, 1541 intézmény, két és félszer annyi magyar gyerek járt egyházi iskolába, mint 2010-ben. A KSH adatai alapján tehát közel ezer iskola került egyházi fenntartóhoz ebben a másfél évtizedben, minden tizedik.

	2022/2023	2009/2010
Egyházi fenntartású oktatási intézmények száma	1541	594
Egyházi intézmények aránya	15%	6%
Egyházi intézménybe járó diákok aránya	15%	6%

Egyházi oktatás térnyerése számokban 2010-től napjainkig. Forrás: KSH

Gyakran kisemmizett önkormányzatoktól kerültek az iskolák az egyházakhoz, miközben az oktatási lefedettség kifejezetten rosszul áll: A HUN-REN KRTK [adatai szerint](#) 2022-re a települések 52 százalékán nem volt felső tagozat (2010: 50%), 45 százalékában alsó tagozat sem (2010: 41%). Emellett háromszorosára nőtt azon települések aránya (2% → 6%) ahol csak nem állami fenntartású iskola van.

Az egyházi iskolák száma megduplázódott, de ennek nem a hitoktatás iránti megnövekedett kereslet az oka. A 2011-es és 2022-es népszámlálások között a vallásos emberek 20 százaléka „eltűnt”, vélhetően nem kis mértékben járult ehhez hozzá a szekularizáció feloldódása, az egyház és állam újdonsült összefonódása. Amennyiben az Orbán-kormányok célja a keresztény értékek népszerűsítése és nevelése volt, és nem csak saját kormányzásuk morális mivoltát próbálták igazolni, ez nem sikerült.

Mindeközben az egyházi iskolák számos privilégiumot élvezhetnek a nem egyházi iskolákkal szemben. A 2011. évi CXCV. A nemzeti köznevelésről szóló törvény számos külön jogot, kivételt és prerogatívát biztosít az egyházi-, és magánfenntartású iskoláknak. Míg az állami általános iskoláknak kötelező felvenniük a saját beiskolázási körzetükben élő minden gyermeket, az egyházi iskoláknak nincs törvényileg előírt felvételi körzetük. Továbbá jogszerűen határozhatnak meg különböző hitéleti előfeltételeket, amelyek alapján szűrhetik a jelentkezőket¹. Ez a két faktor együttes hatása azt eredményezi, hogy az egyházi intézmények szinte teljesen saját igényeikre szabhatják a diákságuk profilját. Ez a gyakorlat, az egyházi iskolák egyéb privilégiumainak és jobb anyagi lehetőségeinek köszönhetően éles szegregációt eredményezett, a cigány gyerekek számára gyakran elérhetetlenek lettek az egyházi iskolák, amik egyébként nem a hitoktatás, hanem a materiális szempontok miatt lettek kívánatosak.

Az egyházak kifejezetten előnyös finanszírozási konstrukcióval vehették át az oktatási intézmények irányítását. Az átlagbéralapú támogatás bevezetése azt jelentette, hogy az egyházi fenntartók normatív bértámogatást kaptak egy összegben a Magyar Államkincstártól, így amennyiben egy iskola a vártnál hatékonyabban szervezte meg az oktatást, a fennmaradó összeget törvényes módon egyéb kiadásokra költhette. Ezenkívül további tanulólétszám-alapú működési támogatásban is részesültek, ami 2018-tól 200 000 forint/gyermek pluszbevételként jelentett. Más jogcímen is kaptak kiegészítő forrásokat, például tanulói étkezési támogatást, tankönyvtámogatást, illetve hit- és erkölcsstan-oktatáshoz kislétszámú csoportoknak bértámogatást². Mindezek mintegy négyszer annyi [támogatást](#) jelentenek diákonként, mint amit egy állami fenntartású iskola kapott. Általánosságban sokkal jobb helyzetben és állapotban vannak az egyházi iskolák,

¹ Ercse Kriszta (2018). Az állam által ösztönzött, egy-házasszisztált szegregáció mechanizmusa. In Fejes József Balázs & Szűcs Norbert (szerk.). *Én vétkelem. Helyzetkép az oktatási szegregációról*. Szeged: Moti-váció Oktatási Egyesület. 177–199.

² Péter Gábor – Szilágyi Bernadett (2022). Egyházak a köznevelési költségvetésben. *Educatio*, Vol. 31. No. 3. pp. 461–478. <https://doi.org/10.1556/2063.31.2022.3.8>

mint a nem egyháziak, és ezt pusztán vallásos mivoltuknak, nem szakmai kiválóságnak vagy versenyképességnek köszönhetik; persze a jobb lehetőségek és anyagi helyzet hosszú távon szakmai fejlődést is eredményezhetnek.

Összességében elmondható, hogy az Orbán-kormányok ideológiai alapon szervezték újra az oktatást, és ideológiai mátrixuk elegyítette a kereszténységet, a már-már revizionista nacionalizmust és Pintér Sándor jóvoltából a militáns szigort. Az ezekből létrejövő elegy a PISA-mérések szerint nem volt alkalmas arra, hogy a magyar oktatást Európa élvonalába repítse, és a kereszténység törvényi szintre emelt „népszerűsítése” is csak az egyházi iskolák számát növelte, az egyház híveinek vagy éppen a lelkészeinek száma mindeközben folyamatosan csökkent. Bár Magyar Péter is keresztény embernek vallja magát, és a Magyarország keresztény mivoltára való utalás végül az alaptörvény része maradt a miniszterelnök kérésére, látható, hogy az egyház érdekével ellentétes lenne a Fidesz-KDNP egyházpolitikájának egy-az-egyben továbbvitele. „Nem szerencsés a paphiányt hívőhiánnyal [orvosolni](#).” És fontos megérteni, a szekuláris állam elve nem az egyházak kiüresítését jelenti, hanem éppen ez biztosítja az egyházak teljes szabadságát, mindenkori közhatalomtól való függetlenségét; ez minden hívő és hitetlen magyar ember érdeke.